

BOP-Academie helpt drop-outs weer op weg

'OP EEN GEWONE SCHOOL LUISTEREN ZE NIET NAAR JE'

Sinds vorig jaar draait in Deventer de BOP-Academie. Eén van de negen campussen van minister Rouvoet voor drop-outs van het voortgezet onderwijs en het mbo. De BOP-Academie biedt voortijdige schoolverlaters een 12-uursprogramma om hen terug te leiden naar school en werk. Voor de invulling van het onderwijs wil de BOP-Academie gaan samenwerken met ROC Aventus.

DOOR MIRJAM JANSSEN

In de keuken maken twee meisjes rode kool met appel en karbonades klaar. "Was dit wel de afspraak?" vraagt een derde. "We hebben met z'n allen besloten dat we dit eten", antwoordt één van de twee snibbig. "Had je er maar bij moeten zijn." Samen koken en samen overleggen, zijn belangrijke onderdelen van het dagprogramma van de studenten op de BOP-Academie, een school voor drop-outs van veertien tot twintig jaar oud. De jongeren bespreken alles met elkaar, dus ook het eten. Eén keer per week mag het ongezond zijn, verder koken ze degelijk en verantwoord. Ze beheren samen het budget en doen zelf inkopen. Ze zijn vijf dagen per week, van acht tot acht, op elkaar aangewezen.

De BOP-Academie drijft op groepsdynamiek, vertelt directeur Willem Ooms. "Jongeren luisteren veel beter naar elkaar dan naar volwassenen. Ze roepen elkaar ter verantwoording als ze te laat zijn of zich vervelend gedragen. Een negatief oordeel van de groep komt hard aan. Ik zie jongeren wegkruipen als ze van anderen de wind van voren krijgen."

De meeste jongeren op de BOP-Academie kampen met gedragsproblemen. Vaak hebben ze hun agressie niet onder controle. Ze hebben snel een grote mond en delen ook wel eens een dreun uit. Ooms kreeg opdracht van de Stichting BedrijvenOntwikkelpunt (BOP), een overlegorgaan van bedrijven in de regio Deventer, een opvangmogelijkheid te ontwikkelen voor voortijdige schoolverlaters. "Bedrijven merken steeds vaker dat jongeren niet goed geschoold zijn of onwenselijk gedrag vertonen. Wij willen jongeren die zich

door gedragsproblemen niet kunnen handhaven in het reguliere onderwijs, nieuw perspectief bieden en hen behouden voor de arbeidsmarkt. Er wordt zoveel talent verspild."

Stoere praat

Ieder jaar verlaten 50.000 jongeren het Nederlandse schoolstelsel zonder diploma. Hoewel veel van hen snel een baan vinden in de horeca of in de industrie, zijn ze op langere termijn vaker werkloos dan leeftijdgenoten met een diploma. Als ze eenmaal in de twintig zijn, vinden veel werkgevers hen te oud en te duur en geven de eenvoudige banen aan de nieuwe generatie drop-outs. Jongeren zonder diploma komen bovendien vaker met politie in aanraking en krijgen vaker voor hun twintigste zelf kinderen. Alle reden dus voor actie. Voor jongeren tot 18 jaar geldt daarom sinds vorig jaar een kwalificatieplicht: zij moeten minimaal een startkwalificatie hebben in de vorm van

een diploma mbo, havo of vwo. Voor jongeren tot 27 jaar komt er in 2009 een gecombineerde werk- en leerplicht. Voor de echte uitvallers zijn – voorlopig als proef - negen campussen ingericht, die met verschillende methoden proberen hen weer in het gareel te krijgen. Op het ogenblik tellen de locaties in totaal 122 deelnemers. Dat aantal kan de komende tijd uitgroeien tot 480. Het gaat over het algemeen om jongeren die geen of nauwelijks crimineel gedrag vertonen. In weerwil van allerlei stoere politieke praat, worden de jongeren er niet erg hard aangepakt. De campussen kiezen voor duidelijke regels, maar van streng heropvoeden en drillen is geen sprake.

'Ik zie jongeren wegkruipen als ze de wind van voren krijgen van anderen'

FOTO: MARTINE SPRANGERS

“De regels zijn hier duidelijker. Op een gewone school heeft iedere leraar eigen regels.”

Groepsdynamiek

Ook op de BOP-Academie worden de jongeren niet met ijzeren hand aangepakt. Er zijn regels, veel regels zelfs. Maar directeur Willem Ooms gelooft uiteindelijk meer in een warme benadering. “In het gewone onderwijs worden deze jongeren met geen enkel respect behandeld. Ze krijgen alleen maar straf en dat werkt niet. Agressie roept agressie op. Hier mogen studenten hun irritaties en frustraties benoemen. Alles is bespreekbaar en we hebben eigenlijk geen presiemiddelen. We kunnen alleen hun eigen gevoel aanspreken en gebruikmaken van de groepsdynamiek. We willen dat ze weer trots op zichzelf worden.”

Twee studenten zijn het met hem eens. “Ik kon op een gewone school niet aarden”, vertelt Virginia (17). “Ik heb het overal verknald, omdat ik met iedereen ruzie maakte. Met leraren, maar ook met andere leerlingen. Op een gewone school houden ze geen rekening met je als je een rotdag hebt. Hier wel, hier luisteren ze naar me en dat werkt veel beter.”

Falco (15) heeft op vijf scholen gezeten en een alcohol- en drugsprobleem gehad. “Op een gewone school moet je je de hele tijd aanpassen”, vertelt hij. “Als je je niet zo gedraagt als de leraren willen, gaan ze er tegenin. Hier accepteren ze je zoals je bent. De regels hier zijn duidelijker. Op een gewone school heeft iedere leraar eigen regels. Dat werkt voor mij niet. Ik vind het ook prettig dat ik hier overal bij word betrokken.”

‘Er wordt zoveel talent verspeeld’

De jongeren op de BOP-Academie hebben zelf een rangorde bedacht. Nieuwelingen krijgen eerst de status van beginner. Na twee weken goed gedrag worden ze assistent. Die kan na een maand opklimmen tot gevorderde. Weer anderhalve maand later verandert deze in een leider. Degradatie is ook mogelijk. De jongeren beoordelen zelf en samen hun gedrag. Hoe hoger de status, hoe beter iemands gedrag moet zijn. Een leider moet het gedrag van de groep positief beïnvloeden. Wie te laat komt of ruzie maakt, moet afwassen of wc’s schoonmaken.

Een oplossing voor alle drop-outs is het niet, denkt Ooms. “Je moet echt willen: 52 weken per jaar, vijf dagen per week moet je hier zijn. Je moet geen psychiatrische klachten hebben en groepsgevoelig zijn. Iedere student krijgt een proeftijd van een maand. Dan pas beslissen we of we verder gaan.”

Tegendraads gedrag

Drop-outs komen vaak na veel omwegen en nadat ze steeds een onderwijsniveau lager zijn gezakt, op een roc terecht om een mbo-opleiding op niveau 1 of 2 te volgen. De achterliggende gedachte is, dat ze dan tenminste een diploma halen. Toch is dat volgens Ooms in veel gevallen geen oplossing. “Deze opleidingen zijn te eenvoudig voor jongeren met een normale intelligentie. Ze gaan daardoor juist tegendraads gedrag vertonen. Bovendien is op de arbeidsmarkt nauwelijks vraag naar werknemers met niveau 1 of 2. Wij steken daarom

zo hoog mogelijk in. Wij laten leerlingen studeren op hun oorspronkelijke middelbare school- of mbo-niveau. Ze volgen een individueel studieprogramma en doen staatsexamen. Je ziet dat het hen met trots vervult als ze kunnen aansluiten. Als ze doorwerken, kunnen ze versneld hun opleiding afmaken. Ze krijgen weer waardering van hun ouders." De verhouding met het thuisfront verbetert toch al, omdat de ouders meer lucht krijgen. Als de studenten na achten thuiskomen zijn ze moe. Te moe meestal om nog veel problemen te veroorzaken.

Virginia hoopt het diploma Sociaal Pedagogisch Werk te halen. Falco was afgezakt naar vmbo-kader, maar gaat zich nu inzetten voor een vmbo-t-diploma en wil vervolgens misschien naar de havo. En daarna? Virginia: "Ik wil probleemjongeren helpen." Falco: "Dat wil iedereen hier." Virginia: "Maar ik denk echt dat ik het beter kan. Ik heb aan den lijve ervaren hoe het is als de hulpverlening niet goed op je reageert. Als ik hulpverlener was, zou ik niet alleen de hele dag in papieren zitten lezen. Maar zou ik ook echt naar jongeren luisteren."

Om het onderwijsaanbod uit te breiden, heeft de BOP-Academie contact gezocht met ROC Aventus. Aventus onderzoekt de mogelijkheid zijn elektronische leeromgeving ter beschikking te stellen. Daarnaast kunnen studenten met uiteenlopende vragen terecht bij het Servicecentrum Aventus, het loopbaanexpertisecentrum van het roc. "De vragen hebben te maken met beroepskeuze en sociaal-emotionele problemen", zegt Rob Urbach, manager van het servicecentrum. "De jongeren kunnen bij ons via testen meer te weten komen over hun capaciteiten, persoonlijke eigenschappen, kwaliteiten en interesses. Verder biedt het centrum trainingen aan, bijvoorbeeld op het gebied van sociale vaardigheden, faalangst- en agressiereductie. Ook denken we aan een training werknemersvaardigheden, waarin jongeren lezen hoe ze zich moeten gedragen op de werkvloer. Of aan een training 'workskills', waarin jongeren hun eigen vaardigheden beter leren benoemen en benutten, zodat ze opnieuw vertrouwen krijgen in hun ontwikkelingsmogelijkheden. Het zijn allemaal acties met een positieve insteek, waardoor jongeren gaan inzien wat ze wél kunnen. Ze hebben vaak in situaties verkeerd waarin ze alleen negatieve feedback kregen."

Dansvoorstelling

Behalve studeren en sporten, doen de BOP-studenten eenvoudig productiewerk om bij te verdienen en te leren dat je voor een inkomen iets moet doen. "Een soort gevangeniswerk", vindt Falco. "Ik moet er niet aan denken later op deze manier mijn geld te verdienen." Wie goed gedrag vertoont, komt via de bedrijven waar de BOP-Academie mee samenwerkt in aanmerking voor bijbanen en stages. Ze krijgen tijdens hun bijbanen een mentor uit het bedrijfsleven. Hoe mooi het soms ook lijkt, de jongeren zitten niet zo maar op de BOP-Academie, zegt Jennita Troost, een van de zeven coa-

ches. Troost heeft jaren ervaring met lastig publiek na banen in de horeca en op een schippersinternaat, maar ze moet op de BOP-Academie alle zeilen bijzetten. "De jongeren hebben allemaal een heftige achtergrond. Je maakt echt geweldige dingen mee, maar ook diepe dalen. Vorige week hebben de jongeren zelf een diner gekookt voor familie en vrienden en daarna met z'n allen een dansvoorstelling gegeven onder leiding van Virginia. Dan krijg ik wel even kippenvel. Tegelijk vertonen ze tussen de bedrijven door het gedrag waarvoor ze hier zitten."

Troost gebruikt de groepsdynamiek om leerlingen op het juiste spoor te krijgen. "Hier mogen geen drugs worden gebruikt. Dat gebeurt ook niet, maar we merken laatst dat een groepje na school toch met elkaar ging blowen. Dat willen we niet hebben. Daarom ben ik met de studenten gaan praten over de kenmerken van een leider. Al snel kwamen de jongeren zelf tot de conclusie dat een echte leider niet blowt, ook niet na schooltijd. En dat het gevolgen voor iemands status moet hebben als hij dat wel doet. Ik denk dat we het probleem nu grotendeels de kop hebben ingedrukt."

Gat in de markt

Het is nog te vroeg om te zeggen of de BOP-Academie een succes is. De school draait pas sinds augustus en telt ruim dertig leerlingen. Het is de bedoeling door te groeien tot een school met zeker 150 studenten, die er één tot vier jaar blijven. De studenten stromen uit als ze weer verder kunnen. Dat kan betekenen dat ze een diploma hebben gehaald, maar ook dat ze in staat zijn een opleiding voort te zetten op een reguliere school.

In 2009 evalueert het ministerie van Jeugd en Gezin de negen campussen. Het kijkt dan welke methodes goed werken en neemt die over bij de opzet van nieuwe campussen. In 2011 moeten verspreid door het hele land campussen staan om probleemjongeren op te vangen.

Urbach van ROC Aventus denkt dat de BOP-Academie in ieder geval een gat in de markt is. "Het is een interessant initiatief voor een specifieke groep deelnemers. Binnen roc's zien we steeds meer leerlingen met problemen. Vroeger vielen die buiten de boot, tegenwoordig wordt geprobeerd hen erbij te houden. De BOP-Academie is een goede aanvullende voorziening, die de studieloopbaan van de deelnemers centraal stelt. De Academie biedt een intensieve vorm van opvang die binnen het reguliere onderwijs niet mogelijk is." ■

'Hier accepteren ze je zoals je bent'